

FORORD

Interkulturel kompetence

Med dette nummer fokuserer vi på begrebet 'interkulturel kompetence', der er blevet uundværligt inden for sprogundervisningen, ligesom det også er udbredt i andre fag og i samfundet som helhed. Det er et af de moderne begreber der er gået inflation i, og alle bruger det til egne formål. Her vil vi som indledning til nummeret præsentere nogle få overvejelser over hvordan man kan forstå begrebet i vores faglige sammenhæng.

Når en kvindelig studerende med dansk baggrund og en kvindelig studerende med kinesisk baggrund mødes, er der naturligvis brug for interkulturel kompetence fra begge sider, uanset hvilket sprog de bruger. Ikke sådan at danskeren prøver at opføre sig 'på kinesisk' og kineseren prøver at opføre sig 'på dansk', for hvad ville det ikke bringe med sig af undren og tvivl? Men sådan at begge er i stand til at rumme den andens forskellighed i sig og forholde sig konstruktivt og vidende til denne forskellighed.

Interkulturel kompetence handler først og fremmest om åbenhed over for forskelle og om viden om deres historiske kontekst. Det handler ikke om at lade som om man er en anden end den man er.

Mellem danskeren og kineseren vil der i mange situationer være en ganske stor forskel i perspektiver og måder at gøre tingene på, selv om de har nogenlunde den samme sociale status og er af samme køn. Hvor meget mere udviklet bliver situationen ikke hvis vi bringer forskellige sociale grupper sammen, f.eks. en dansk kvindelig studerende og en kinesisk mandlig grønthandler? Pointen er at de sociale forskelle kan være mindst lige så betydningsfulde i kulturel henseende som de nationalkulturelle. Kommunikation mellem sociale grupper kræver også interkulturel kompetence.

Ethvert samfund er gennemvævet af sociale forskelle på kryds og tværs, både dem der skyldes reelle forskelle i ressourceadgang og objektiv status, og dem der mere eksisterer i folks fantasi. At leve sammen i et samfund kræver interkulturel kompetence af alle medvirkende. Man kunne sige at demokratiseringen af samfundet bl.a. handler om at alle udvikler så megen interkulturel kompetence som muligt. Og da vi i stadig højere grad lever i et internationaliseret verdenssamfund, hænger også den demokratiske udvikling på verdensplan sammen med at vi alle udvikler en bred interkulturel kompetence hvormed vi kan forholde os til

både sociale, nationalkulturelle og etnisk-forskelle, ikke mindst i kampen imod racismen.

I sprogfagene fokuserer vi på sprogets rolle i den interkulturelle kompetence. Det vil sige at vi er særligt bevidste om de kulturelle forskelle der hænger sammen med brugen af sproget: semantiske distinktioner i ordforrådet, sproglige handlemønstre, sammenhænge mellem indhold og form i teksterne osv. Det er vigtigt at gøre opmærksom på disse sammenhænge, ikke mindst i sprogundervisningen, og det har mange lærere sikkert også gjort i mange år uden måske at kalde det udvikling af interkulturel kompetence. Men der er meget brug for undervisningsmaterialer der især fokuserer på den kulturelle side af sproget, ligesom der er meget brug for forskning på dette område.

Men i den sprogpedagogiske sammenhæng er det også vigtigt at holde fast i at interkulturel kompetence går langt ud over hvad der er udtrykt i de pågældende sprog. Den kulturelle kontekst er i stadig forandring, internationalisering og globalisering præger bl.a. Danmark, og det er ikke nødvendigvis alle forandringer i Danmark der får en sprogligt udtryk, f.eks. i form af direkte lån eller oversættelseslån, eller i form af nye tekstgenrer.

En veludviklet interkulturel kompetence er altid mangesidig, både kulturelt og socialt. Den omfatter en evne til at samarbejde på tværs af mange slags grænser, både de reelle og de forestillede (*imagined*). Den interkulturelle kom-

petence rummer altid en viden om verden, ikke bare om de pågældende sprogsamfund. Denne viden kan være mere eller mindre omfattende og mere eller mindre ensidig, men den er der.

Artiklerne i dette nummer beskæftiger sig med forskellige måder at forstå interkulturel kompetence på i fremmed- og andetsprogsundervisningen.

Hvordan evaluerer man interkulturel kompetence? Hvilken viden og hvilke holdninger og færdigheder drejer det sig om? Disse spørgsmål diskuterer **Michael Byram** i 'Evaluering af interkulturel kompetence' ud fra Europarådets *Common European Framework* og *European Language Portfolio*. Der gengives to skemaer til selvvurdering af interkulturel kompetence på gymnasie- eller universitetsniveau.

Karen Risager beskæftiger sig i 'Lærers interkulturelle kompetence' med undervisningen heri, herunder lærers egen interkulturelle kompetence, arbejdet i forhold til elevernes interkulturelle kompetencer, samt refleksioner over egen praksis.

I 'Undervisning med udsigt - tyskundervisningen på HF' giver **Merete Vonsbæk** eksempler på håndteringen af det interkulturelle aspekt i et tværkulturelt projekt med engelsk og tysk over temaet 'At møde en fremmed kultur'.

Mange skolefolk vil sikkert nikke gendende til de forviklinger der kan opstå med gymnasieelever på studierejse som **Konrad Kisch** beskriver det i

'Interkulturel kompetence og studierejser'. Artiklen giver et væld af ideer til en vellykket studietur, hvor eleverne når at møde den fremmede kultur.

Tove Heidemann argumenterer i 'Organisation, kultur og interkulturel kompetence' for at værdier og forudsætninger for interkulturel kompetence som forskellighed, samarbejde og gensidig anerkendelse har trange kår i den almene skole, grundskolen og gymnasiet.

Hvor, hvornår og hvordan tilegner man sig evnen til at mestre en fremmed kultur? **Bolette** og **Nicoline Kornum** sammenligner i 'En historie fra de varme lande' ud fra egne erfaringer med polit.- og negot.-studiet disse studiers formidling af interkulturel kompetence i forhold til kulturer der er meget forskellige fra vores. Betydningen af mødet med den fremmede kultur, her Islam i afrikanske lande, fremhæves.

Kirsten Jæger tager i 'Fornyelse af det interkulturelle forskningsfelt' fat på den interkulturelle forskning i Danmark og på læringsforståelsen, som hun mener er utilstrækkelig i forhold til forståelsen af den læring der er forbundet med kulturelle udvekslingsprocesser i moderne komplekse samfund.

Marie-Louise Buje og **Charlotte Jensen** giver i 'TV5 i franskundervisningen' et bud på praktisk undervisning med TV5 og internet.

Karen Bjerg Petersen bringer i 'Interkulturel kompetence som tema' erfaringer fra et kulturformidlingskursus for voksne andetsprogede. Kursisterne oplevede gennem det beskrevne arbejde med teori, opgaver og diskussion en meget tilfredsstillende udvikling såvel personligt og erkendelsesmæssigt som fagligt og sprogligt.

På Åbne sider definerer **Erik Poulsen** i 'Målfokuseret undervisning - et nyt modeord?' målfokuseret undervisning som en undervisningsform, hvor den faglige evaluering er en integreret del af undervisningen. Undervisningsformen er konkret udformet i et udviklingsarbejde i engelsk i folkeskolen; det fremhæves at formen vil kunne overføres til andre sprog og niveauer.

Kronikken er skrevet af **Bente Bakmand**: 'Grund til bekymring? Dansk sprogpolitik på tapetet'. Den giver en oversigt over positioner i dansk sprogpolitisk debat og går ind for at der skal være plads til andre sprog end dansk og engelsk.

Redaktionen
